

MAGDALENA PUDA-BLOKESZ

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

ORCID: 0000-0002-3449-506X

MAGDALENA RYSZKA-KURCZAB

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

ORCID: 0000-0002-4175-9414

V INTERDYSCYPLINARNA KONFERENCJA NAUKOWA
„DZIEDZICTWO ANTYCZNE I BIBLIJNE DZIŚ
(JĘZYK – KULTURA – MEDIA)”
Z CYKLU „DIALOG Z TRADYCYJĄ”,
KRAKÓW, 3–5 GRUDNIA 2018 ROKU

W dniach 3–5 grudnia 2018 roku w Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie odbyła się Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa „Dziedzictwo antyczne i biblijne dziś (język – kultura – media)”. Konferencję honorowym patronatem objął JM prof. dr hab. Kazimierz Karolczak, Rektor Uniwersytetu Pedagogicznego. Opieką naukową spotkanie otoczyli członkowie Komitetu Naukowego – prof. dr hab. Wojciech Chlebda z Uniwersytetu Opolskiego, prof. dr hab. Roman Mazurkiewicz z Uniwersytetu Pedagogicznego, prof. dr hab. Renata Przybylska z Uniwersytetu Jagiellońskiego, ks. prof. dr hab. Wiesław Przyczyna z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, prof. dr hab. Bogusław Skowronek z Uniwersytetu Pedagogicznego, prof. dr hab. Stanisław Stabryła z Uniwersytetu Jagiellońskiego, prof. dr hab. Bogdan Walczak z Akademii im. Jana z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim. Konferencję zorganizowały Katedra Lingwistyki Kulturowej i Komunikacji Społecznej i Katedra Języka Polskiego Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie.

Była to już V edycja cyklu konferencyjnego o nazwie „Dialog z Tradycją”, który w 2010 roku zainicjowali prof. dr hab. Stanisław Koziara i prof. UP dr hab. Ewa Młynarczyk – językoznawcy z Katedry Lingwistyki Kulturowej i Komunikacji Społecznej Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego. Pierwsze dwa spotkania, zatytułowane „Dialog z tradycją (język – kultura – media)”, odbyły się kolejno w grudniu 2010 roku i w październiku 2013 roku. W słowie zapraszającym organizatorzy pisali:

Dynamika przemian cywilizacyjnych, objawiająca się powstaniem społeczeństwa informatycznego, nowych technik przekazu, ujawnienie się mechanizmów globalizacyjnych oraz ekspansja kultury masowej składają się na zespół współczesnych procesów, które znajdują także wyraźne odbicie w szeroko pojętym obszarze dyskursu publicznego. Jest to zarazem kompleks zjawisk, który zachęca do podjęcia interdyscyplinarnej dyskusji nad kondycją i zagrożeniami, jakie stają się dzisiaj udziałem ojczystego języka i jego użytkowników, stawiając jednocześnie wyzwanie przed badaczami odpowiedzialnymi za diagnozę i stan współczesnej polszczyzny.

Zaproponowana tematyka dwóch debat naukowych spotkała się z szerokim odzewem wśród badaczy polskich i zagranicznych, a to utwierdziło organizatorów w przekonaniu o jej słuszności i celowości. Problematyka dalszych obrad w ramach „Dialogu z Tradycją” przybierała w kolejnych latach postać bardziej sprecyzowanych zagadnień. W kwietniu 2015 roku odbyło się spotkanie poświęcone językowemu dziedzictwu kultury materialnej utrwalonego w leksyce, frazeologii i paremiologii języków słowiańskich. Podczas tego spotkania szczególną uwagę skupiono na zasobach leksykalnych, frazeologicznych i paremiologicznych tematycznie związanych z dziedzinami, które uległy głębokim przeobrażeniom cywilizacyjnym, w których wyniku znaczna część jednostek stała się recesywna, często niezrozumiała we współczesnych realiach. Oglądowi poddano m.in. takie obszary tematyczne, jak rzemiosło, czyli wytwórczość i usługi; handel; przemysł wydobywczy; rolnictwo; warunki bytowe naszych przodków, aktywność zawodową człowieka, status społeczny i materialny, obyczajowość.

W grudniu 2016 roku przedmiotem refleksji naukowej kolejnego spotkania z cyklu „Dialog z Tradycją” uczyniono szeroko rozumianą dawną i współczesną kulturę funeralną. Refleksją objęto zarówno zagadnienia lingwistyczne, literackie, artystyczne oraz religijne, a także wszystkie te aspekty, w których wskazana problematyka znalazła swoje odzwierciedlenie i formy wyrazu. Debata ta stanowiła namysł zarówno nad utrwalonymi w przeszłości i tradycji, jak i nowszymi, i aktualnymi świadectwami przeżywania i konceptualizowania doświadczeń egzystencjalnych skupionych wokół kultury funeralnej.

Wszystkim tym spotkaniom (o ogólnej i bardziej sprecyzowanej tematyce) towarzyszyły pytania dotyczące: miejsca tradycji we współczesnych dyskursach publicznych; istnienia zagrożeń prowadzących do utraty językowej ciągłości, wzorców retorycznych i świadomości historyczno-kulturowej; stopnia łączenia nowoczesności z tym, co tradycyjne i wspólne. Spotkania te przyniosły szereg ważnych odpowiedzi i nierzadko nowatorskich ustaleń, których odzwierciedleniem i dokumentacją stała się seria wydawnicza „Dialog z Tradycją” licząca już siedem tomów (zob. aneks).

Tematem debaty, która odbyła się w grudniu 2018 roku, były współczesne formy odwołań do dziedzictwa antycznego i biblijnego zarówno w języku, jak i w szeroko pojmowanej kulturze. W czasie obrad wygłoszono około 40 referatów, a w Uniwersytecie Pedagogicznym gościli naukowcy niemal z wszystkich najważniejszych polskich ośrodków naukowych. Konferencja spotkała się również z zainteresowaniem badaczy z Włoch i z Czech.

W pierwszym dniu (3 grudnia, poniedziałek) w godzinach porannych odbyło się uroczyste otwarcie konferencji, podczas którego prelegentów i gości przywitani przed-

stawiciele władz Uniwersytetu Pedagogicznego – Prorektor prof. dr hab. Bogusław Skowronek, Dziekan Wydziału Filologicznego prof. dr hab. Piotr Borek oraz Dyrektor Instytutu Filologii Polskiej prof. UP dr hab. Ewa Młynarczyk. W przemówieniach powitalnych podkreślano wagę tematyki zarówno całego cyklu konferencji, jak i jej piątego etapu, którego myślą przewodnią stać się miały rozważania na temat wpływu antyku i Biblii na współczesną kulturę. Na końcu głos zabrał prof. dr hab. Stanisław Koziara – główny inicjator przedsięwzięcia, który zarysował jego historię, ideę oraz cel.

Konferencję zainaugurowały dwa odczyty, dobrze korespondujące z zasadniczym przesłaniem całego cyklu, wskazujące bowiem na fundamentalną trwałość „dialogu” współczesnej kultury z tradycją antyczną i biblijną. Pierwszym wystąpieniem otwierającym spotkanie był odczyt wybitnego znawcy kultury i literatury klasycznej prof. dra hab. Stanisława Stabryły z Uniwersytetu Jagiellońskiego, który mówił o kulturze klasycznej w świecie współczesnym. Wskazywał on na zmiany w edukacji, będące efektem m.in. reform szkolnictwa, które powodują coraz głębsze odejście od uczenia klasycznego, a tym samym regres w poznawaniu świata, nie tylko literackiego. Badacz przywołał liczne pojęcia z prawa, literatury, polityki, etymologią sięgające starożytnej Grecji bądź starożytnego Rzymu. Podkreślił on, iż wzorce antyczne powinny do dziś stanowić ważne miejsce w powszechnej świadomości, a także zaznaczył, że mimo postępującej regresji wiedzy na temat antyku przejęte z tej kultury wzorce są nadal znaczącym źródłem inspiracji dla wielu artystów. Drugi z prelegentów, prof. dr hab. Bogusław Skowronek z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie omówił w swoim wystąpieniu dziedzictwo antyczne i biblijne w kinematografii. Badacz zaprezentował typologię porządkującą filmy nawiązujące do tradycji antycznej i biblijnej. Wskazywał ponadto na pokusę ukazywania wątków zaczerpniętych z mitologii, Biblii czy historii starożytnej w uproszczonej, widowiskowej wersji (tzw. „kino peplum”) oraz na trudności wiążące się z próbami pogłębionej interpretacji wątków antycznych i biblijnych w sztuce filmowej.

Wielość problemów oraz ich ujęcie z różnych perspektyw badawczych sprawiły, że konferencja stała się płaszczyzną do interdyscyplinarnej refleksji nad dziedzictwem antycznym i biblijnym we współczesnym języku, literaturze oraz kulturze. Zaprezentowano wiele punktów widzenia: m.in. językoznawczy, literaturoznawczy, kulturoznawczy, retoryczny, przekładoznawczy, dydaktyczny.

W polszczyźnie i innych językach europejskich do dziś widoczne są wpływy tradycji grecko-rzymskiej i judeochrześcijańskiej. To właśnie obecność tych dwóch kulturowych filarów stanowi poświadczenie ciągłości i jedności wielu narodów Europy. Nieodzownym świadectwem niegdysiejszych i obecnie utrzymujących się wpływów antycznych i biblijnych we współczesnej polszczyźnie są frazeologizmy o mitologicznej i biblijnej proveniencji, które wykorzystywane są w różnego typu przekazach. Prof. UW dr hab. Włodzimierz Wysoczański z Uniwersytetu Wrocławskiego podjął próbę uchwycenia ogólnych prawidłowości rządzących wykorzystaniem frazeologii o proveniencji biblijnej we współczesnych polskich tytułach prasowych. Dr hab. Ewa Horyń z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie poczyniła ogląd systemowy i dyskursywny biblizmu *sól ziemi*. Dr Emil

Popławski z Polskiej Akademii Nauk w Krakowie dokonał prezentacji przysłów kalendarzowych odnoszących się do Dnia Zesłania Ducha Świętego notowanych w polszczyźnie ogólnej i w gwarach. Źródłem prezentowanego materiału była *Nowa księga przysłów i wyrażeń przysłowiowych polskich* pod redakcją Juliana Krzyżanowskiego oraz powstający w IJP PAN w Krakowie *Słownik gwar polskich* i jego kartoteka. Dr hab. Renata Bura z Uniwersytetu Jagiellońskiego z kolei przedstawiła efekty rozpoznania materiału językowego o statusie mitologicznym zawartego w górnołużyckich źródłach leksykograficznych z wieków XIX i XX (źródłem leksemów i frazeologizmów o mitologicznej proveniencji był górnołużycki korpus tekstowy HOTKO). Wpływy Antyku i Biblii uwidaczniają się nie tylko w zasobie frazeologicznym i paremiologicznym języka polskiego, ale także w polskiej leksyce. Prof. UAM dr hab. Jolanta Migdał z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu zaprezentowała i omówiła znajdujące się w *Słowniku mitów i tradycji* Władysława Kopalińskiego eponimy o biblijnej i antycznej proveniencji. Natomiast przedmiotem referatu dr hab. Ewy Rudnickiej z Uniwersytetu Warszawskiego stały się polskie apelatywy motywowane toponimami związanymi z mitologią, ale mające także swoje realistyczne umiejscowienie geograficzne. Dr Monika Szymańska z Polskiej Akademii Nauk w Krakowie zajęła się porównaniem semantycznych właściwości przymiotników *biblijny* i *mityczny*, sięgając po konstrukcje językowe z tymi jednostkami pozyskane z Narodowego Korpusu Języka Polskiego. Badaczka wzięła pod uwagę m.in. łączliwość oraz relacje semantyczne i stosunki między omawianymi przymiotnikami a ich (rzeczownikowymi) podstawami słowotwórczymi; wykazała również, jak właściwości semantyczne omawianych przymiotników rzutują na relacje derywacyjne między nimi a pochodnymi od nich (formalnie i semantycznie) przysłówkami. Jeszcze inną płaszczyzną uwidaczniających się w języku biblizmów i mitologizmów jest współczesna polska chrematonimia, której poświęcono dwa referaty. Prof. dr hab. Anna Piotrowicz oraz prof. dr hab. Małgorzata Witaszek-Samborska z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu zaprezentowały bogaty materiał onomastyczny nazw zawierających komponent mitologiczny lub biblijny (bazę stanowiły nazwy wielkopolskich firm z różnych branż). Z kolei dr Magdalena Puda-Blokesz z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie podjęła próbę opisu miejsca i funkcji mitologizmów w modelach nominacyjnych reprezentowanych przez nazwy przedsiębiorstw z sektora pogrzebowego.

Biblia oraz antyczna literatura, sztuka, kultura stanowią niewyczerpany rezerwuuar tematów, obrazów i gatunków tekstów. Nieprzerwanie, choć z różną intensywnością, czerpią z niego literatury narodowe w kolejnych stuleciach, dokonując przy tym właściwych sobie przekształceń i przewartościowań. Na takie właśnie długie trwanie pewnych idei wskazywał prof. dr hab. Krzysztof Obremski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) w referacie *Relatywizm wierności i zdrady*. Badacz ciekawie omówił niejednoznaczności w etycznej ocenie „pocałunku Judasza”. Zróżnicowane etyczne interpretacje aktu zdrady przedstawione zostały na przykładzie Willy’ego Brandta oraz Róży Thun. Z kolei prof. dr hab. Roman Mazurkiewicz (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) wygłosił erudycyjny wykład na temat symbolicznych interpretacji w kaznodziejstwie staropolskim znaczenia „złota, kadzidła i mirry” – darów, które Dzieciątku ofiarowali trzej biblijni Mę-

drey. I choć referat zasadniczo omawiał historyczny materiał, nie zabrakło w nim współczesnych przykładów, ujawniających inwencyjny potencjał tkwiący w „mirrze, złocie i kadzidle”.

Szersza perspektywa historyczna pojawiała się w wielu wystąpieniach konferencyjnych, a dwa spośród referatów skierowały uwagę słuchaczy ku szczegółowym zagadnieniom z zakresu piśmiennictwa XVI i XIX wieku. Dr hab. Izabela Winiarska-Górska z Uniwersytetu Warszawskiego podjęła się analizy genologicznych cech i funkcji gatunków perytekstowych, takich jak wstępy oraz dedykacje. Zagadnienie rozpatrzyła na przykładzie kilku wybranych szesnastowiecznych polskich przekładów Biblii. Z kolei prof. KUL dr hab. Henryk Duda (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II) przypomniał postać dziewiętnastowiecznego uczonego Alojzego Osińskiego (1770–1842), profesora Liceum Wołyńskiego w Krzemieńcu, pierwszego i zasłużonego badacza języka ks. Piotra Skargi oraz autora m.in. *Słownika mitologicznego*. Dr Bożena Żmigrodzka przedstawiła pochodzenie *Modlitwy za wierznych zmarłych* oraz wnikliwie omówiła przekształcenia polskiej wersji tekstu, które można zaobserwować we współczesnych modlitewnikach. Z kolei dr hab. Małgorzata Nowak-Barcińska (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II) wygłosiła referat poświęcony wydanej w Krakowie w 2017 roku *Nowinie wspaniałej wierszem rozgłaszanej* autorstwa Antoniego Boguryma Polskiego. Analizę językowo-stylistyczną tego tekstu badaczka umieściła na tle polskiej literackiej tradycji przekładów Pisma Świętego. Nie zabrakło też analiz tekstów publicystycznych – mgr Agnieszka Olecka z Uniwersytetu Wrocławskiego omówiła przykłady biblizmów zaczerpnięte z gazety religijnej „Słowo Życia”, wydawanej po polsku na Białorusi. Z kolei prof. UwB dr hab. Urszula Sokółska (Uniwersytet w Białymstoku) poddała szczegółowej analizie konceptualizację tradycji biblijnej i mitologicznej obecne w pamiętnikarskiej prozie Jana Leończuka. Memy – jedna z najmłodszych i najnowocześniejszych form „dialogu” z tradycją biblijną, ściśle związana z technologią komunikowania w Internecie, stała się tematem wystąpienia dra Pawła Plichty z Uniwersytetu Jagiellońskiego (*Biblijne tworzywo memów*).

Wśród konferencyjnych tematów nie zabrakło problematyki retorycznej. Pięć referatów bezpośrednio odwoływało się do bogatej retorycznej tradycji, jednakowoż przedstawiono różne elementy retorycznego dziedzictwa i zaprezentowano je w odmiennej perspektywie. Tak zatem językoznawca i zasłużony badacz języka religijnego prof. dr hab. Stanisław Koziara (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) wygłosił referat na temat *Dziedzictwa retorycznego we współczesnych zasobach biblizmów języka polskiego*. W wystąpieniu przywołano liczne frazy o proveniencji biblijnej, które posiadają wyraźnie figuratywną naturę (np. hiperboli czy chiasmu). Z kolei dr Piotr Goniszewski z Uniwersytetu Szczecińskiego omówił metodę socjoretoryczną autorstwa V.K. Robbinsa, która stanowi jedną z nowszych i obiecujących propozycji hermeneutycznych w badaniach nad literaturą biblijną i antyczną. W dwóch wystąpieniach doszła do głosu problematyka ściśle genologiczna. Prof. UKSW dr hab. Beata Gaj (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie) poddała refleksji genethliakon – antyczny gatunek literacki, związany ze świętowaniem narodzin. Prelegentka omówiła jego genologiczne przekształcenia i interpretacje. Z kolei dr hab. Agnieszka Budzyńska-Daca z Uniwersytetu Warszawskiego przedstawiła

nowoczesne studia retoryczne nad gatunkami (ang. *Rhetorical Genre Studies*) na tle klasycznej teorii genologicznej. Wskazanie różnic między tymi dwoma ujęciami pozwoliło zakreślić pola przynależności gatunkowych w obydwu teoriach. Dr Magdalena Ryszka-Kurczab (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) wskazywała na specyficznie uproszczony sposób interpretacji sylogizmu retorycznego, powszechnie obecny we współczesnych podręcznikach retoryki.

Podczas konferencji poświęconej współczesnym odsłonom dziedzictwa antyku i Biblii nie mogło zabraknąć problematyki przekładu. Prof. dr hab. Tadeusz Szczerbowski (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) wygłosił odczyt poświęcony *Nowoczesnej teorii przekładu*, w którym przypominał, że każde tłumaczenie z konieczności jest sztuką kompromisu, a nowoczesne przekładoznawstwo musi uwzględniać co najmniej kilka perspektyw: językoznawczą, przekładoznawczą, antropologiczną. Translatologiczna problematyka, związana ze specyfiką oryginalnych języków Pisma Świętego, została podjęta w referatach dwóch biblistów z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Ks. prof. UPJPII dr hab. Stanisław Wronka skupił uwagę na *Osobliwościach języków hebrajskiego i greckiego w polskich przekładach Biblii*, a dr Marcin Majewski omówił badania nad hebrajskim systemem czasownikowym i ich recepcję na gruncie polskich przekładów Pisma Świętego. Prof. UAM dr hab. Tadeusz Lewaszekiewicz (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) dedykował swoje erudycyjne wystąpienie *Najstarszym słowiańskim tłumaczeniom „Iliady” Homera i „Eneidy” Wergiliusza oraz ich roli w formowaniu słowiańskich języków literackich*, a prof. UAM dr hab. Tomasz Lisowski (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) przeanalizował sposób przekładu greckiego leksemu *πάρδαλις* (Ap 13:2), określającego zwierzę, do którego przyrównana została apokaliptyczna bestia w renesansowych tłumaczeniach Pisma Świętego (o różnej przynależności doktrynalnej) i zestawił je ze współczesnymi sposobami przekładu tego słowa.

Gość z Uniwersytetu Karola w Pradze, prof. dr hab. Josef Bartoň przedstawił w swoim referacie nowoczesne i nietradycyjne formy czeskiego tekstu biblijnego (m.in. dwa kompletne i bardzo odmienne wydania Nowego Testamentu, kilka nowotestamentowych pasażów przeniesionych do stylizowanej mowy miejskiej południowomorawskiego Brna). Omówione „nietradycyjne” przekłady tekstów biblijnych pozwoliły uchwycić specyfikę czeskiego środowiska w porównaniu z bliskim językowo i kulturalnie środowiskiem polskim i słowackim.

Uwagi na temat edukacyjnego i dydaktycznego potencjału dziedzictwa biblijnego i antycznego pojawiały się w wielu wystąpieniach konferencyjnych. Zarówno dr Agnieszka Jasińska z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, jak i dr Jacopo Saturno z Università degli Studi di Bergamo podkreślali w swoich referatach dydaktyczne zalety zapożyczeń językowych. Dr J. Saturno omówił przydatność tekstów biblijnych dla metody interkomprensyjnego nauczania pokrewnych języków obcych. Metoda ta pozwala na zrozumienie tekstu w nieznanym języku dzięki lekсыkalnym i gramatycznym podobieństwom z językami znanymi. Dr A. Jasińska również zwracała uwagę na fakt, że ślady łaciny i greki, które odnajdujemy w podsystemie gramatycznym i lekсыkalnym języka polskiego, stanowią dla uczących się

ważną pomoc w nabywaniu języka i skutecznie przyczyniają się do zmniejszenia dystansu kulturowego.

Dwa ostatnie referaty, wieńczące trzydniową konferencję, poświęcone zostały wyzwaniom współczesnego kaznodziejstwa i edukacyjnej roli biblijnego i antycznego dziedzictwa. Ks. prof. dr hab. Wiesław Przyczyna (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie) wygłosił referat na temat roli Biblii w przepowiadaniu kaznodziejskim. Omówił w nim współczesne metody interpretacji Pisma Świętego, cechy katolickiej egzegezy oraz zasady rządzące aktualizacjami słowa Bożego w przepowiadaniu Kościoła. Z kolei prof. dr hab. Jadwiga Kowalikowa z Uniwersytetu Jagiellońskiego zaprezentowała odczyt na temat *Dziedzictwa antyku i Biblii w zaspokajaniu potrzeb współczesnej edukacji*. Prelegentka podkreślała w nim edukacyjną rolę wątków literatury antycznej oraz historii starożytnej, dostarczających wzorców wytrwałości w przezwyciężaniu trudności, a przez to pomocnych w kształtowaniu charakteru młodych ludzi. Wskazywała ponadto na doniosłą rolę szkoły w podtrzymywaniu wiedzy o kulturze klasycznej.

Podczas V spotkania z cyklu „Dialog z Tradycją” wśród najczęściej poruszanych tematów znalazły się zatem: odwołania mitologiczne i biblijne we współczesnej leksyce polskiej; badania nad frazeologią o źródłach biblijnych i mitologicznych, obecną we współczesnych tekstach kultury; formy odwołań biblijnych i mitologicznych w onomastyce; współczesne tendencje w praktyce i teorii przekładu tekstów antycznych oraz Biblii, a także obecność antycznych i biblijnych gatunków we współczesnej praktyce literackiej – ich dzisiejsza produktywność, nieproduktywność, przetworzenia genologiczne. Uwagę poświęcono ponadto nowym ujęciom zagadnień greckiej i rzymskiej teorii retorycznej (m.in. gatunkom retorycznym oraz argumentacji retorycznej), roli dziedzictwa biblijnego i antycznego w dydaktyce języków. Wystąpieniom zawsze towarzyszyła naukowa dyskusja, której pointą było potwierdzenie wagi wpływu Antyku i Biblii na polską kulturę oraz zatroskanie o współczesny byt tych jakże ważnych wzorców, które stanowią o tożsamości każdego Europejczyka.

Aneks: seria wydawnicza „Dialog z Tradycją”

- T. 1. *Dialog z tradycją*, red. S. Koziara, E. Młynarczyk, B. Skowronek, Kraków 2018 – reedycja tomu wydanego jako „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Linguistica” 6 (2011).
 - T. 2. *Dialog z tradycją*, red. S. Koziara, E. Młynarczyk, B. Skowronek, Kraków 2018 – reedycja tomu wydanego jako „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Linguistica” 7 (2012).
 - T. 3. *Język – komunikacja – kultura*, red. R. Dźwigoł, I. Steczko, Kraków 2015.
 - T. 4. *Język – komunikacja – kultura*, red. R. Dźwigoł, I. Steczko, Kraków 2015.
 - T. 5. *Językowe dziedzictwo kultury materialnej*, red. E. Młynarczyk, E. Horyń, Kraków 2016.
 - T. 6. *Dawna i współczesna kultura funeralna*, red. I. Steczko, R. Dźwigoł, Kraków 2017.
 - T. 7. *Dawna i współczesna kultura funeralna*, red. I. Steczko, R. Dźwigoł, Kraków 2018.
- Tomy można zamawiać w księgarni internetowej wydawnictwa Collegium Columbinum: www.columbinum.com.pl